

**[Stærmose.]**

Undersøgelsen af Historielærebøgerne er foretaget over mange Omraader for mange Landes Vedkommende, men de fleste af disse Undersøgelser har været tilrettelagt saadan, at man simpelt hen har undersøgt fra f. Eks. Pariserinstitutionens Side, hvordan de enkelte Landes Historieundervisning foregik. Man har samlet en Rapport paa ganske normal Maade af Materiale, man har hentet i de forskellige Lande, og saa har man offentliggjort en Rapport.

Her er det, Foreningerne „Norden“s Initiativ har sin særlige Værdi. De fem frie nordiske Lande, Island, Sverige, Norge, Finland, Danmark kunde gennem disse Organisationer udrette noget, der vilde faa den allerstørste Betydning paa det praktiske undervisningsmæssige Omraade. Man lavede det nemlig saadan, at hvert enkelt af disse Lande gennem særlige Fagnævne fik Lejlighed til at gennemgaa og kritisere alt, hvad der stod i de øvrige Landes Historielærebøger om ens eget Land. Denne Gen-sidighed er, saa vidt jeg ved, kun blevet praktiseret mellem de nordiske Lande, og jeg ved af egen Erfaring, at dette har den allerstørste Værdi som Forbillede, som Mønster paa Undersøgelser, der kan gennemføres med gode praktiske Resultater, hvis de sættes i Gang ud fra den rette Indstilling og ud fra den Aand, der taler ud af dette Stiftelsesdokument.

Idet jeg igen vil understrege, hvad jeg sagde til Indledning, at vi desværre paa Dansk mangler et fyldigt Ord, der kan dække Begrebet „education“, dække dette, at det er Opdragelse og Oplysning, der egentlig mest centralt er tænkt paa, vil jeg udtrykke Haabet om, at man, naar der nu skal nedsættes den i Artikel VII omtalte nationale Kommission for Danmarks Vedkommende, tager et meget stærkt Hensyn til det særlige Bidrag, som vi fra dansk Side har Mulighed for at yde baade ud fra vor Tradition for folkeligt Arbejde og ud fra den store og betydelige Indsats, der øves til vore unges Opdragelse til gode Samfundsborgere.

Med disse Ord skal jeg anbefale, at Forslaget vedtages i det høje Ting.

**Starcke:** Fra vor Side vil vi gerne tiltræde dette Forslag, men vi vil ikke skjule, at vi ser med betydelig Skepsis paa de smukke Talemaader, som denne Pagt indledes med. Der røres ved nogle af de største og dybeste og alvorligste Spørgsmaal i Tilværelsen, Spørgsmaalet om godt og ondt, Spørgsmaalet om Liv og Død, Spørgsmaalet

om Medmenneskelighed. Ligesom det ærede Medlem Frk. Inger Merete Nordentoft udtrykte sin Skepsis over for denne Indledningsfanfare om, at Krigene begynder i Menneskenes Sind, vil jeg ogsaa gerne have Lov til at sige, at dette mener jeg er ganske urigtigt.

En vis Form for Krigerskhed findes der hos nogle Mennesker, særlig hos Mænd, men at tro, at Krigene begynder i Menneskenes Sind, er en Illusion. Krigene kommer ikke ud af det enkelte Menneskes Indstilling til Tilværelsen eller Indstilling til andre Mennesker eller Indstilling til andre Folkeslag, men Krigene har ganske bestemte objektive Aarsager af social Karakter. Sætningen burde derfor rettes til, at Krigene kommer af Samfundenes Retsorden, af Fejl i Samfundenes Lovgivning.

Der er et Sted, hvor man meget tydeligt kan se, hvor Aarsagerne til Krige ligger, og det er i Fredstraktaterne, fordi Fredstraktaterne afdækker praktisk talt altid, hvad det er, Krigene op gennem Historien har været ført om. Det, der afstaas gennem Fredstraktaterne af den tabende Part, er altid Jord og Handelsprivilegier og strategiske Positioner.

Denne Indstilling, at Krigene skulde begynde i Menneskenes Sind, er en Indstilling, som efter mit Skøn hænger sammen med Troen paa Arvesynden. Jeg for min Part tror ogsaa, der findes noget, der hedder Arvesynd, men jeg tror ikke, den saa meget ligger i Menneskenes Sind som i Samfundets Organisationer og Lovgivning. Det er rigtigt, at Menneskene ikke maa stjæle, og vi sætter Politi og hele Retssystemet i Gang, hvis en Mand røver 500 Kr. eller hvis en Bankassistent stjæler 5 000 Kr.; men de Magter i Samfundet, som ramstjæler en hel Generations Arbejdsydelse, Resultatet af dens Slid og Slæb, Resultatet af dens Spar-sommelighed, begaar en Synd og en Forbrydelse af et helt andet Format. Det er rigtigt, at Menneskene ikke maa begaa Mord, slaa ihjel, dræbe, og dog er der visse Situationer, hvor det er rigtigt at gøre det; vi sætter Mordkommissionen i Gang, hvis en Tjenestekarl kvæler sin Kæreste i et Anfald af Skinsyge. Men hele den organiserede Statsvirksomhed, som Krigene betyder, er ikke noget Udspring af Menneskenes Sind, men af Statsdiktatur. Dette, at disse smaa Splinter af Synd faktisk findes hos Menneskene, er ikke det, der betyder noget, men det, der betyder noget, er disse enorme Bjælker af Synd, som rager ud af vor Samfundsordens betændte Øje.

Dette, at Menneskene skulde være saa